

228033 - شېرىك ۋە كۇپۇر مەسلىسىدە جاھىل كىشىنىڭ ئۆزىسى قوبۇل قىلىنىدىغانلىقى توغرىسىدىكى

شەرتى دەلىللەر

سۇئال

شېرىك ۋە كۇپۇر مەسلىسىدە نادان كىشىنىڭ ئۆزىسى قوبۇل بولامدۇ؟ بىلىشىمچە سىلەر توربەتتە ئۇنى ئۆزۈرلۈك بايان قىلىپسىلەر، لېكىن مەن سىلەردىن شېرىك ۋە ئەقىدە مەسلىلىرىدە نادان كىشىنىڭ ئۆزۈرىسى قوبۇل قىلىنىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىللەرنى تەپسىلى بايان قىلىپ بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت ۋە سالاملىرى بولسۇن.

شېرىك ۋە كۇپۇر ئەمەللەرنى قىلىدىغان نادان كىشى تۆۋەندىكى ئىككى ئىشنىڭ بىرىدىن خالى بولالمايدۇ:

بىرىنچى: مۇسۇلمان ئەمەس، مەيلى ئۇ باشقا دىنغا ئېتىقاد قىلسۇن ياكى قىلمىسۇن ئوخشاش.

ئەھۋالى بۇنداق بولغان كىشى كاپىر بولىدۇ، ئۇ كىشى بىلىدىغان بولسۇن ياكى بىلمەيدىغان بولسۇن ياكى باشقا شەكىلدە چۈشەنگەن بولسۇن ئۇنىڭغا دۇنيادا ئىسلامنىڭ ھۆكۈملىرى بېرىلمەيدۇ، كاپىرلارغا بېرىلىدىغان ھۆكۈم بويىچە مۇئامىلە قىلىنىدۇ، چۈنكى ئۇ ئەسلىدىلا ئىسلام دىنىغا كىرمىدى، ئىسلامغا مەنسۇپ بولمىغان كىشىگە قانداقمۇ مۇسۇلمانغا ئوخشاش ھۆكۈم قىلىمىز؟.

ئاخىرەتتە بولسا: ئۇ ھەقىقەتەن جاھىل بولسا، ئۇنىڭغا ئىسلام چاقىرىقى پەقەت يەتمىگەن بولسا، ياكى يەتسىمۇ ئېنىقسىز، ئۆزگەرتىلگەن ھالەتتە يەتكەن بولسا، ئۇنداق كىشىلەرگە ھۆججەت تۇرغۇزۇلمايدۇ، ئۇلارنىڭ قىيامەتتىكى ئاقىۋىتى توغرىسىدا ئۇزۇن ئىختىلاپ بار.

بۇ توغرىدىكى قاراشلارنىڭ ئەڭ كۈچلۈكى: ئۇلار قىيامەت كۈنىدە ئىمتىھان قىلىنىدۇ، بويسۇنغانلار جەننەتكە كېرىدۇ، ئاسىيلىق قىلغانلار دوزاخقا كېرىدۇ.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ بۇ ھەقتە مۇنداق دېگەن: "دۇنيادا پەيغەمبەرنىڭ چاقىرىقى يەتمىگەن كىشىلەر

توغرىسىدا قىيامەت كۈنىدە قىيامەت مەيدانىدا ئۇلارغا بىر ئەلچى ئەۋەتىلىنىدىغانلىقىغا نۇرغۇن ئەسەرلەر رىۋايەت قىلىندى. "[پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 17 - توم 308 - بەت].

بۇنىڭ تەپسىلاتىنى ئىلگىرى 1244- ۋە 215066 - نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىدا بايان قىلدۇق.

ئىككىنچى:

ئۇ ئىسلامغا مەنسۇپ بولۇپ، مۇسۇلمان دېگەن سۈپەت بېكىتىلگەن بولسا، ئۆزىنىڭ ئىسلام دىنىنى ئېتىراپ قىلغانلىقىنى ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ پەيغەمبەرلىكىنى تولۇق تەستىق قىلغانلىقىنى ئېلان قىلغان بولسا، بۇنداق كىشىلەر بىلمەسلىكتىن كۇپۇرغا مەنسۇپ ئىشلاردىن بىرىنى قىلغان بولسا، بۇ ئىشنىڭ سەۋەبىدىن كاپىر بولمايدۇ، ھەتتا ئۇ كىشىگە قىلمىشنىڭ توغرا بولمىغانلىقىنى بايان قىلىپ بېرىپ تولۇق ھۆججەت تۇرغۇزۇلمىغۇچە، ئۇنىڭدىن مۇسۇلمانلىق سۈپەت كۆتۈرۈلمەيدۇ.

شەيخ ئابدۇرەھمان سەئىدى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ ئەلچىسىگە ئىيمان ئېيتقان، تەستىقلىغان، بويسۇنۇشنى داۋاملاشتۇرغان بىر كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن بەزى ئىشنى نادانلىقتىن ياكى ئۇ ئىشنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئېلىپ كەلگەنلىكىنى بىلمەستىن ئىنكار قىلسا، بۇ قىلمىش كۇپۇرلۇق ۋە ئۇ ئىشنى قىلغۇچى كاپىر بولىدىغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇ كىشىنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن نەرسىنى بىلمەسلىكى ئۇنى كاپىرغا چىقىرىشتىن چەكلەيدۇ، بۇنىڭدا ئەسلى مەسىلىلەر بىلەن شاخچە مەسىلىلەرنىڭ ئارىسىدا پەرق يوق، چۈنكى كۇپۇر دېگەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن دىننى ئىنكار قىلىش ياكى بىلىپ تۇرۇپ بەزىسىنى ئىنكار قىلىشتىن ئىبارەتتۇر.

بۇنىڭ بىلەن كاپىرلاردىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا تەقلىد قىلغانلار بىلەن مۆمىنلاردىن بىلمەسلىكتىن ۋە گەردەنكەشلىك قىلماستىن، نادانلىق ۋە ئازغۇنلۇق بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن دىننىڭ بەزىسىنى ئىنكار قىلغان كىشىلەرنىڭ ئارىسىدىكى پەرقنى بىلىدىڭىز". "پەتىۋا سەئىدىيە" 443-447 - بەت.

جاھىللىق بىلەن بولغان ئۆزۈر بەندە ئۆز پەرۋەردىگارىغا ئىبادەت قىلىدىغان ھەممە ئىشتا تېپىلىدۇ، ئېتىقاد، تەۋھىد ۋە شېرىك مەسىلىلىرى بولسۇن ياكى پىقھى ھۆكۈم مەسىلىلىرى بولسۇن ئوخشاش.

ئەقىدە مەسىلىلىرىدە مۇسۇلماننىڭ جاھىللىق بىلەن بولغان ئۆزىنىڭ قوبۇل قىلىنىدىغانلىقى بىلدۈرىدىغان ئومۇمى شەرئى دەلىللەر تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

بىرىنچى: خاتالاشقۇچىنىڭ ئۆزۈرسىنىڭ قوبۇل قىلىنىدىغانلىقى بىلدۈرىدىغان شەرئى دەلىللەر:

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ تەرجىمىسى: «(ئۇلار) پەرۋەردىگارىمىز! ئەگەر بىز ئۇنۇتساق ياكى خاتالاشساق (بىز ئۇنتۇش ياكى سەۋەنلىكتىن ئەمرىڭنى تولۇق ئورۇنلىيالمىساق)، بىزنى جازاغا تارتمىغىن. [سۈرە بەقەرە

ئاللاھ تائالا: **شۇنداق قىلىم** دېگەن، سەھىھ مۇسلىمدا (126) شۇنداق بايان قىلىنغان.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾

تەرجىمىسى: **سىلەر سەۋەنلىكتىن قىلىپ سالغان ئىشلاردا سىلەرگە ھېچ گۇناھ بولمايدۇ، لېكىن قەستەن قىلغان ئىشىڭلاردا (سىلەرگە گۇناھ بولىدۇ)، ئاللاھ ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر.** [سۈرە ئەھزاب 5- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **ھەقىقەتەن ئاللاھ تائالا مېنىڭ ئۇممىتىمنىڭ خاتالاشقان، ئۇنتۇپ قالغان ۋە مەجبۇرلانغان ئىشلىرىنى ئەپۇ قىلىۋەتتى.** [ئىبنى ماجە رىۋايىتى 2043-ھەدىس. ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ ھەسەن دەپ باھالىغان].

بۇ ھەدىس ھەرقانداق بىر كىشى ئۆزى بۇيرۇلغان ئىشقا ئۇنتۇپ قىلىپ ياكى نادانلىقتىن خىلاپلىق قىلسا ئۇنىڭ ئەپۇ قىلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرىدۇ، خاتالاشقۇچى دېگەن سۆز ناداننىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، چۈنكى خاتالاشقۇچى دېگەن مەقسەتسىز ھەقىقەتكە خىلاپلىق قىلغۇچىدۇر.

شەيخ ئابدۇرەھمان سەئىدى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "بۇ ھۆكۈم ئەمەلىي ۋە ئاغزاكى ئىشلاردا خاتالاشقان ھەرقانداق مۇئمىننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ." [ئىرشاد ئەلا مەئرىفەتىل ئەھكام "208- بەت].

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "جاھىللىق شەكسىز خاتالىقتىن بولىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن دەيمىزكى، ئىنسان نادانلىق بىلەن سۆز-ھەرىكەتتىن كۇپۇرغا ئېلىپ بارىدىغان ئىشنى ئۇنىڭ كۇپۇرى ئىكەنلىكىنى بىلمەي قىلسا يەنى: ئۇ كىشى شەرئى دەلىلىنى بىلمەي قىلسا كاپىر بولمايدۇ." "شەرھىل مۇمتى" 14-توم 449 - بەت.

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئاللاھ تائالا قۇرئاندا: ﴿رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ تەرجىمىسى: «(ئۇلار) پەرۋەردىگارىمىز! ئەگەر بىز ئۇنۇتساق ياكى خاتالاشساق (بىز ئۇنۇتۇش ياكى سەۋەنلىكتىن ئەمرىڭنى تولۇق ئورۇنلىيالمىساق)، بىزنى جازاغا تارتمىغىن. [سۈرە بەقەرە 186-ئايەت]. ئاللاھ تائالا: **شۇنداق قىلىم** دېگەن، ئاللاھ تائالا ئايەتتە كەسكىن مەسىلىدە ياكى گۇمانى مەسىلىدە دەپ خاتالىقنىڭ ئارىسىنى ئايرىمىدى، كىم: كەسكىن مەسىلىدە ياكى گۇمانى مەسىلىدە خاتالاشسا گۇناھكار بولىدۇ دېسە، قۇرئان، ھەدىس ۋە ئىلگىرىكى ئۆلىمالارنىڭ بىرلىكىگە خىلاپلىق قىلغان بولىدۇ. [پەتىۋالار مەجمۇئەسى "19-توم 210- بەت].

ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ يەنە مۇنداق دېگەن: "مەن بىلەن بىرگە ئولتۇرۇپ-قوپقانلار مېنى ياخشى بىلىدۇ، مەن كىشىلەر ئارىسىدا مەلۇم بىر شەخسنى كۇپۇرغا، پاسىقلىققا ۋە ئاسىيلىققا چىقىرىشتىن ئەڭ بەك چەكلەيمەن، پەقەت ئۇنىڭغا خىلاپلىق قىلغان كىشى بەزى كاپىر، بەزى پاسىق، بەزى ئاسىي بولىدىغانلىقىغا شەرئى دەلىل تۇرغۇزۇلسا بۇ ئۇنىڭ سىرتىدا، مەن ئاللاھ تائالانىڭ مۇشۇ ئۆممەتنىڭ خاتالىقىنى ئەپۇ قىلغانلىقىنى ئىقرار قىلىمەن. بۇ كەچۈرۈم قىلىش سۆز ھەرىكەتلەردىكى ئومۇمى

خاتالىقلارنىڭ ھەممىسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. " [پەتىۋالار مەجمۇئەسى 3-توم 229-بەت].

ئىبنۇل ئەرەبىي مۇنداق دېگەن: "مۇشۇ ئۈممەتتىن بىر كىشى جاھىللىق ۋە خاتالىقتىن كاپىر ياكى مۇشرىك قىلىپ قويدىغان كۇپىرنىڭ ياكى شېرىكنىڭ ئەمەللىرىدىن بىرنى قىلسا، ھەتتا ئۇ كىشىگە بۇ ئىشنى قىلغان كىشىنىڭ كاپىر بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىل-ھۆججەت شەك-شۈبھىسىز ئوچۇق، تولۇق بايان قىلىنغانغا قەدەر ئۇنىڭ خاتالىقى ۋە نادانلىقى ئۇنىڭ كاپىر بولماسلىقىغا ئۇزۇر بولىدۇ". [بۇ سۆزنى قاسىمى ئىبنۇل ئەرەبىدىن "مەھاسىنىت تەئۇبىل" 3-توم 161-بەتتە نەقىل قىلغان].

شەيخ ئابدۇرەھمان مۇئەللىمى مۇنداق دېگەن: "بىز سوئال شەكىللىرىدە ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش بىر شەكىلدە: بۇ ئاللاھتىن باشقىغا يېلىنىش، ئىبادەت قىلىش ۋە شېرىك، - دەپسەك، بىزنىڭ مەقسىتىمىز بۇنداق ئىشنى قىلغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسىنى مۇشرىك بولىدۇ دېگەنلىك ئەمەس، پەقەت ئۆزۈرسىز قىلغان كىشى مۇشرىك بولىدۇ، - دېگەنلىكتۇر، ئەمما ئۇ ئىشنى قىلغان كىشى ئۆزۈرلۈك بولۇپ قالسا، بەلكى ئۇ ئاللاھنىڭ ئەڭ ياخشى، تەقۋادار ۋە پەزىلەتلىك بەندىلىرىدىن بولۇشى مۇمكىن". [شەيخ ئابدۇرەھمان مۇئەللىمى ئەسەرلىرى 3-توم 826-بەت].

ئىككىنچى: ئاللاھنىڭ بەندىلەرگە تۇرغۇزىدىغان ھۆججىتى بىلگەندىن كېيىن بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىللەر:

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا** تەرجىمىسى: **پەيغەمبەر ئەۋەتمەي تۇرۇپ (ھېچ ئادەمنى) جازالىغىنىمىز يوق.** [سۈرە ئىسرا 15- ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا** تەرجىمىسى: **ئەۋەتىلگەن پەيغەمبەرلەردىن كېيىن ئاللاھنىڭ ئالدىدا كىشىلەر (يەنى پەيغەمبەر ئەۋەتىلگەن بولسا ئەۋەتتە ئىمان ئېيتاتتىم ۋە ئىتائەت قىلاتتىم دېگۈچىلەر) گە باھانە بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈن، (ئىتائەت قىلغۇچىلارغا جەننەت بىلەن) خۇشخەۋەر بەرگۈچى، (ئاسىيلىق قىلغۇچىلارنى دوزاختىن) ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتتۇق، ئاللاھ غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر.** [سۈرە نىسا 165- ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ﴾** تەرجىمىسى: **ئاللاھ بىرەر قەۋمنى ھىدايەت قىلغاندىن كېيىن، ئۇلار ساقلىنىشقا تېگىشلىك ئىشلارنى بايان قىلماي تۇرۇپ، ئۇلارنى گۇمراھ قىلمايدۇ (يەنى گۇمراھلىققا ھۆكۈم قىلمايدۇ)، ئاللاھ ھەقىقەتەن ھەر نەرسىنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.** [سۈرە تەۋبە 115- ئايەت].

بۇنىڭدىن باشقا ئىلىم-مەرىپەتتىن كېيىن ھۆججەت تۇرغۇزىلىدىغانلىقى توغرىسىدىكى دەلىللەرنى ئىپادىلەيدىغان باشقا ئايەتلەرمۇ بار.

بۇ ئايەتلەر تەكلىپ يېشىغا يەتكەن كىشىلەردىن شەرىئەتنىڭ ھۆكۈمىگە ئەمەل قىلىش ئۇلار ھۆكۈمنى بىلگەندىن كېيىن تەلەپ

قىلىنىدۇ، ئەگەر ھۆكۈمنى بىلمىسە ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدۇ.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن: **(ئىتائەت قىلغۇچىلارغا جەننەت بىلەن) خۇشخەۋەر بەرگۈچى، (ئاسىيلىق قىلغۇچىلارنى دوزاختىن) ئاگاھلاندۇرغۇچى پەيغەمبەرلەرنى ئەۋەتتۇق** دېگەن بۇ ئايەتنىڭ پايدىسىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: بۇ ئايەتتىن چىقىدىغان ئەڭ چوڭ پايدا: نادان كىشىلەرنىڭ ھەتتا دىننىڭ ئاساسلىرىدىمۇ ئۆزىسىنىڭ قوبۇل بولىدىغانلىقىدۇر، چۈنكى پەيغەمبەرلەر دىننىڭ ئەسلى ۋە شاخچى مەسىلىلىرىنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ كېلىدۇ، ئىنسان نادان بولسا، ئۇنىڭغا ئەلچى كەلمىگەن بولسا، ئۇ كىشى ئاللاھقا ھۆججەت كەلتۈرىدۇ، ئاللاھقا ھۆججەت كەلتۈرۈش ئىنسان ئۆزۈرلۈك بولمىسا مۇمكىن بولمايدۇ. [ئىسا سۈرىسىنىڭ تەپسىرى "2-توم 485-بەت].

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: ئىنسان ئۈچۈن ھۆكۈملەر بالاغەتكە يىتىپ، بۇ ھۆكۈملەر يەتكەندىن كىيىن بېكىتىلىدۇ، ئەگەر ئۇ بالاغەتكە يەتمىسە ۋە ئۇنىڭغا ھۆكۈم يەتمىسە ئۇنىڭ ھەققىدە ھۆكۈم بېكىتىلمەيدۇ. [بەدائىئىل پەۋائىد "4 – توم 168 – بەت].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ ئەلئەنەزى تەھقىقلىگەن "ئەررەد ئەلەل ئىخنائى" ناملىق ئەسەر 2-6 – بەتتە مۇنداق دېگەن: "شۇنىڭدەك ئاللاھنىڭ غەپىرىدىن مەدەت تىلىگەن، ئاللاھنىڭ غەپىرىگە ھەج قىلغان كىشى مۇشەرك بولىدۇ، قىلغان ئىشى كۇپۇرلۇق بولىدۇ، لېكىن بەزى ۋاقىتتا بۇ ئىشنىڭ چەكلەنگەن شەپىرىك بولىدىغانلىقىنى بىلمەي قالىدۇ.

شۇنىڭدەك تاتارلاردىن ۋە باشقا مىللەتتىن بولغان كۆپچىلىك كىشىلەر ئىسلام دىنىغا كىردى، ئۇلارنىڭ يېنىدا يۇڭدىن ۋە باشقا نەرسىلەردىن ياسالغان كىچىك بۇتلار بار ئىدى، ئۇلار بۇتلارغا تېۋىنىشنى ۋە ئۇنى ئۇلۇغلايتتى، ئۇلار بۇ ئىشنىڭ ئىسلام دىنىدا چەكلەنگەنلىكىنى بىلمەيتتى، ئۇلار ئوتقا تېۋىنىشنى، ئۇنداق قىلىشنىڭ چەكلەنگەنلىكىنى بىلمەيتتى، ئىسلام دىنىغا كىرگەن بەزى كىشىلەرگە تۈرلۈك شەكىلدىكى كۆپلىگەن شەپىرىك ئىشلار مەخپىي قالغان بولۇپ، ئۇلار بۇ ئىشنىڭ شەپىرىك ئىكەنلىكىنى بىلمەيدۇ، بۇ ئازغۇنلۇق بولۇپ، ئۇ كىشىلەرنىڭ قىلغان شەپىرىك ئەمىلى باتىلدۇر، لېكىن ئۇلارغا ھۆججەت تۇرغۇزۇلمىغىچە ئۇلار جازاغا لايىق بولمايدۇ. بۇ توغرىدا ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **﴿فلا تجعلوا لله أنداداً وأنتم تعلمون﴾** تەرجىمىسى: **شۇڭا ئاللاھقا شەپىرىك كەلتۈرمەڭلار، ھالبۇكى، سىلەر (ئاللاھنىڭ شەپىرىكى يوقلۇقىنى) بىلىپ تۇرىسىلەر.** [سۈرە بەقەرە 22 – ئايەت].

ئۈچىنچى: شەپىرىك ياكى كۇپىرى يۈز بەرگەن ئۆزۈرلۈك كىشىلەر توغرىسىدا بايان قىلىنغان دەلىللەر:

1 – ئۆزى ئۆلگەندىن كېيىن ئاللاھنىڭ قايتا تىرىلدۈرىدىغان قۇدرىتىنى ئىنكار قىلىپ ئۆزىنى كۆيدۈرۈۋېتىشكە بۇيرىغان كىشىنىڭ ۋەقەلىكى. ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىلگىرى ئۆز نەپسىگە ئاشۇرۇۋەتكەن بىر كىشى بولۇپ، ئۇ سەكراتقا چۈشكەندە، پەرزەنتلىرىگە: مەن ئۆلۈپ كەتكەندىن كېيىن جەستىمنى كۆيدۈرۈڭلار، ئۇنى ئۇندەك قىلىپ شامالغا ئۇچۇرۇۋېتىڭلار، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى، ئەگەر پەرزەندىڭلارم مېنى قايتا تىرىلدۈرۈشكە قادىر بولسا، ئەلۋەتتە مېنى ھېچ كىشىنى ئازابلىمىغان بىر ئازابتا ئازابلايدۇ، – دېدى، ئۇ كىشى ئۆلگەن

ۋاقىتتا شۇنداق قېلىندى، ئاللاھ تائالا زېمىنغا بۇيرۇپ: **ئۇ ئىنساننىڭ سەندە بولغان ھەممە نەرسىسىنى توپلىغىن دېدى، زېمىن شۇنداق قىلدى، ئۇ كىشى تۇرغۇزۇلدى، ئاللاھ تائالا ئۇنىڭدىن سورىدى: بۇنداق قىلىشىڭغا نېمە تۈرتكە بولدى؟، ئۇ كىشى: ئى پەرۋەردىگار! سىلدىن قورقۇش دېدى، ئاللاھ ئۇ كىشىنى كەچۈرۈم قىلدى.** [بىرلىككە كەلگەن ھەدىس].

بۇ كىشىدىن سادىر بولغان سۆز بولسا ئاللاھ تائالانىڭ ئىنساننى ئۆلگەندىن كىيىن قايتىدىن توپلاپ، تىرگۈزۈشتىن ئىبارەت بولغان قۇدرىتىنى ئىنكار قىلىشنى ئىچىگە ئالغانلىقى ئۈچۈن ئىنساننى ئىسلام مىللىتىدىن چىقىرىۋېتىدىغان چوڭ كۇپرىدۇر، "قۇدرەت" دېگەن سۆپەت بولسا ئاللاھ تائالانىڭ ئەڭ ئوچۇق-ئاشكارا سۆپىتى، ئۇ ئاللاھنىڭ ئىلاھىيەت ۋە پەرۋەردىگارلىقىنىڭ مۇھىم قىسمى، بەلكى ئۇ ئاللاھنىڭ خاس سۆپىتىدىن بىرى، شۇنداقتمۇ ئۇ كىشى كاپىر بولمىدى، چۈنكى ئۇ بىلمىگەنلىكى ئۈچۈن ئۆزۈرلۈك ھېسابلاندى.

ئىبنى ئابدۇلبەر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئۇ كىشىنىڭ سۆزى توغرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى، بەزى ئۆلىمالار مۇنداق دېدى: ئۇ كىشى ئاللاھ تائالانىڭ قۇدرەتتىن ئىبارەت بەزى سۆپەتلىرىنى بىلمەيتتى، ئاللاھ تائالانىڭ ھەممە نەرسىلەرگە قادىر ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى، ئۇلار مۇنداق دېدى: كىمكى ئاللاھ سۆپەتلىرىدىن بىرەرنى بىلمىسە، قالغان سۆپەتلىرىنى تونۇپ، ئىشەنسە، ئۇ ئاللاھ تائالانىڭ بەزى سۆپەتلىرىنى بىلمىگەنلىكى ئۈچۈن كاپىر بولمايدۇ، كاپىر دېگەن بىلمەسلىكتىن ئەمەس بەلكى ھەقىقەتتە گەردەنكەشلىك قىلغانلىقتىن بولىدۇ. مانا بۇ ئىلگىرىكى ئۆلىمالارنىڭ ۋە ئۇلارنىڭ يولىدا ماڭغان كىيىنكى ئۆلىمالارنىڭ سۆزىدۇر." ["تەمھىد" 18 - توم 42- بەت].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "بۇ ئادەم ئاللاھ تائالانىڭ جەسەتنى كۈلگە ئايلانغاندىن كېيىن قايتىدىن ئەسلىگە كەلتۈرۈش قۇدرىتىگە شەك قىلدى، بەلكى ئىنسان قايتىدىن ئەسلىگە كەلتۈرۈلمەيدۇ دەپ ئېتىقاد قىلدى، بۇ بارلىق مۇسۇلمانلارنىڭ بىرلىكى بىلەن كۇپىرلىقتۇر، لېكىن ئۇ بۇنىڭ كۇپۇرلۇق بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى، ئاللاھنىڭ ئۆزىنى جازالايدىغانلىقىدىن قورقىدىغان مۇمىن ئىدى، شۇنىڭ ئۈچۈن ئاللاھ تائالا ئۇ كىشىنى كەچۈرۈم قىلدى." ["پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 3- توم 231- بەت].

ئۇ يەنە مۇنداق دېدى: ئۇ كىشى پەرزەنتلىرىگە ۋەسىيەت قىلغىنى بويىچە قىلىنسا، ئاللاھ تائالانى ئۆزىنى جۇغلاشقا قادىر بولالمايدۇ دەپ ئېتىقاد قىلاتتى ياكى بۇنىڭدىن شەك قىلاتتى، ئۆزىنى قايتا تىرگۈزمەيدۇ دەپ قارايتتى، بۇ ئىككى خىل قاراشنىڭ ھەر بىرى كۇپىردۇر، دەلىل تۇرغۇزۇلغان كىشى كاپىر بولىدۇ، لېكىن ئۇ ئادەم بۇنى بىلمەيتتى، ئۇ كىشىنى نادانلىقتىن قايىتۇرغۇدەك ئىلىمۇ يەتمىگەن ئىدى، ئۇ ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ بۇيرۇق، چەكلىمە، ساۋاپ ۋە جازاسىغا ئىشىنەتتى، ئاللاھنىڭ جازاسىدىن قورقاتتى، ئاللاھ تائالا ئۇ كىشىنى قورققانلىقى سەۋەپلىك ئەپۇ قىلدى.

ئاللاھقا، ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرىگە، قىيامەت كۈنىگە ئىشەنگەن، ياخشى ئەمەللەرنى قىلغان بىر كىشى ئەقىدە مەسلىسىنىڭ بەزىسىدە خاتالىشىپ قالسا، ئۇ كىشىنىڭ ئەھۋالى يۇقىرىدا بايان قىلىنغان كىشىنىڭ ئەھۋالىدىن بەك ناچار بولمايدۇ، ئاللاھ تائالا

ئۇنىڭ خاتالىقىنى كەچۈرىدۇ ياكى ئۇ كىشىنىڭ ھەقىقە ئەگىشىشتە كەمچىللىكى بولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ دىنىنىڭ مىقدارى بويىچە ئۇنى ئازابلايدۇ.

مۆمىن ئىكەنلىكى ئېنىق بولغان بىر كىشىنى مەلۇم خاتالىق سەۋەبىدىن كاپىرغا چىقىرىش زور ئىشتۇر. [ئەل ئىستىقامە" 1- توم 164- بەت].

ئىمام شافىئى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەدىستە ئۇممەتكە بايان قىلىپ بەرگەن گۈزەل ئىسىم- سۈپەتلىرى بولۇپ، دەلىللەنگەن ئىسىم- سۈپەتنى ھېچ كىشىنىڭ رەت قىلىش ھەققى بولمايدۇ، چۈنكى بۇ ئىسىم- سۈپەتلەر قۇرئان كەرىمدە نازىل بولدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سەھى ھەدىستە بايان قىلدى.

كەسكىن دەلىل بىلەن ئىسپاتلانغاندىن كېيىن بۇنىڭغا خىلاپلىق قىلغان كىشى كاپىر بولىدۇ. ئەمما دەلىل ئىسپاتلاشتىن ئىلگىرى بىلمىگەنلىكى ئۈچۈن ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدۇ، چۈنكى بۇنى بىلىش ئەقىل بىلەن، كۆز قاراش ۋە پىكىر بىلەن بولمايدۇ، بىلمەسلىكتىن خاتالاشقان كىشىنى ئۇنىڭغا خەۋەر يېتىشتىن ئىلگىرى كۇپۇرغا چىقارمايمىز. [سىيەرئەئلامۇن نۇبەلا" 10- توم 79- بەت].

2- ئىسرائىل ئەۋلادلىرىنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالام بىلەن بولغان ۋەقەلىكى.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ * إِنَّ هُوَ إِلَّا مَثَبٌ مَّا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ * قَالَ أَغْيِرَ اللَّهُ أْبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ تەرجىمىسى: «ئىسرائىل ئەۋلادىنى بىز (قۇلۇم) دېگىزىدىن ئۆتكۈزۈۋەتتۇق، ئۇلار بۇتلىرىغا چوقۇنۇۋاتقان بىر

قەۋمنىڭ يېنىدىن ئۆتكەندە: ئى مۇسا! بىزگىمۇ ئۇلارنىڭ بۇتلىرىغا ئوخشاش بۇت ئورنىتىپ بەرگىن دېدى. مۇسا: سىلەر

ھەقىقەتەن نادان قەۋم ئىكەنسىلەر دېدى، شۇبھىسىزكى، ئاشۇ كىشىلەرنىڭ باتىل دىنلىرى گۇمران بولغۇسىدۇر، ئۇلارنىڭ قىلغان

ئەمەللىرى بىكار دۇر، مۇسا: ئاللاھ سىلەرنى (زامانىڭلاردىكى) جاھان ئەھلىدىن ئارتۇق قىلغان تۇرسا، سىلەرگە ئۇنىڭدىن باشقا

ئىلاھ ئىزدەمدىم؟ دېدى، ئۆز ۋاقتىدا سىلەرنى پىرئەۋنىڭ قەۋمىدىن قۇتقۇزدۇق، ئۇلار سىلەرگە قاتتىق ئازابنى تېتىتاتتى،

ئوغۇللىرىڭلارنى ئۆلتۈرەتتى، ئاياللىرىڭلارنى (خورلاپ ئىشلىتىشكە) ئېلىپ قالاتتى، بۇنىڭدا پەرۋەردىگارنىڭلاردىن سىلەرگە زور

سىناق بار ئىدى.» [سۈرە ئەئراپ 138-141- ئايەت].

ئىسرائىل ئەۋلادى مۇسا ئەلەيھىسسالامدىن مۇشۇرىكلار چوقۇنىدىغان بۇت ئورناتقانغا ئوخشاش ئۆزلىرىگىمۇ ئاللاھقا

يېقىنلىشىپ، ئىبادەت قىلىدىغانغا بىر بۇت ئورنىتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى.

ئىبنۇل جەۋزى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "بۇ ئۇلارنىڭ نادانلىقىنىڭ چېكىگە يەتكەنلىكىدىن خەۋەر بېرىش بولۇپ، ئۇلار

شۇنچە مۆجىزىلەردىن كېيىن ئاللاھنىڭ غەيرىگە چوقۇنۇشنى دۇرۇس دەپ ئويلاپ قالغان. "زادىل مەسىير" 2- توم 150- بەت.

شەيخ ئابدۇرەھمان مۇئەللىمى مۇنداق دېگەن: "مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇلارغا بەرگەن جاۋابىدىن مۇسا ئەلەيھىسسالام گەرچە ئۇلارنىڭ نادانلىقىنى ئىنكار قىلغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تەلىۋىنى دىندىن يېنىۋېلىش ھېسابلىمىدى، ئۇنىڭغا ئۇلارنىڭ ئۇ يەردە موزايغا چوقۇنغاندا جازالانغاندەك جازالانمىغانلىقى دەلىل بولىدۇ، - ئاللاھ بىلگۈچىدۇر- ئۇ يەردە ئۇلارنىڭ يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغانلىقتىن ئىبارەت ئۆزىسى بار. [مۇئەللىمىنىڭ رسالىلەر توپلامىسى 1-توم 142-بەت].

3- زاتۇ ئەنۋات ۋەقەلىكى.

ئەبۇ ۋاقىدەل لەيسى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن ھۈنەين تەرەپكە چىقتۇق، سىدرە دېگەن جايدىن ئۆتكەن ۋاقتىمىزدا: ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! كاپىرلارنىڭ چوقۇنىدىغان زاتى ئەنۋاتىبولغىنىدەك بىزگە مۇشۇ زاتى ئەنۋاتنى قىلىپ بەرگەن دېدۇق، چۈنكى كاپىرلار سىدرەگە قوراللىرىنى ئېسىپ قويۇپ، ئۇنىڭ ئەتراپىدا ئۇنىڭغا چوقۇناتتى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېدى: «ئاللاھ كاتتىدۇر، بۇ خۇددى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا: **ئۇلارنىڭ ئىلاھى بولغىنىدەك بىزگىمۇ بىر ئىلاھ قىلىپ بەرگەن** دېگەن سۆزىگە ئوخشىدى، سىلەر ھەقىقەتەن ئىلگىرىكى كىشىلەرنىڭ يوللىرىغا ئەگىشىسىلەر.» [تىرمىزى رىۋايىتى 2180-ھەدىس. ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى 21900-ھەدىس. لەۋزى ئىمام ئەھمەدنىڭ، شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ باھالىغان].

ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن چوڭ شېرىك بولىدىغان بىر ئىشنى قىلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلغان، ئۇ بولسا ئۇلارغا مۇشېرىكلارنىڭ قىلغىنىغا ئوخشاش دەرەخكە باغلىنىشنى يولغا قويۇش ئىدى، شۇنىڭ ئۈچۈن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنىڭ سۆزىنى ئىسرائىل ئەۋلادىنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالامغا دېگەن سۆزىگە ئوخشاتقان.

مۇھەممەد رەشىد رىزا مۇنداق دېگەن: "يۇقىرىدا زىكىر قىلىنغان سۆزنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دېگەن كىشىلەر بولسا، يېڭىدىن مۇسۇلمان بولغان شېرىك دەۋرىگە يېقىن كىشىلەر بولۇپ، ئۇلار پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇلارغا قىلىپ بېرىدىغان ئىشى يوللۇق، ئىسلامغا زىت كەلمەيدۇ دەپ ئويلىغان." [نەجدى مەسىلىلىرى ۋە يازمىلىرى مەجمۇئەسى 4-توم 39-بەت].

شەيخ ئابدۇرازاق ئەفنىيدىن قەبىرىگە چوقۇنۇپ، ئۆلۈكلەردىن بىر نەرسە تەلەپ قىلىدىغان كىشىلەر توغرىسىدا سورالغاندا، شەيخ: ئۇلارنىڭ ئۈستىگە ھۆججەت تۇرغۇزۇلغاندا ئۇلار دىندىن چىققان مۇرتەد ھېسابلىنىدۇ، ئۇنداق بولمىغاندا ئۇلار بىلمەسلىك بىلەن ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدۇ، خۇددى ئەنۋاتتىكى جامائەتكە ئوخشايدۇ، - دەپ جاۋاب بەرگەن. [شەيخ ئابدۇرازاق ئەفنى پەتۋالىرى 371-بەت].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئېلىپ كەلگەن دىننى بىلگەندىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممىتى ئۈچۈن ئۆلۈكلەرنىڭ ھېچ بىرىدىن مەيلى پەيغەمبەرلەر، ياخشى كىشىلەر ياكى باشقىلار بولسۇن، ياردەمتلەشپانەلىق پاناھلىق تىلەش ۋە باشقا ئىشلار توغرىسىدا بىر نەرسە سوراش يولغا قويۇلمىغانلىقىنى بىلىۋالايىمىز".

شۇنىڭدەك پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۇممىتى ئۈچۈن ئۆلۈككە ياكى ئۆلۈكتىن باشقىغا سەجدە قىلىش يولغا قويۇلمىغان، بەلكى بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىدىن چەكلىگەنلىكىنى ۋە بۇ ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ ئەلچىسى چەكلىگەن شېرىك ئىشلاردىن ئىكەنلىكىنى بىلىمىز.

نادانلىق غالىپ كىلىپ، كېيىنكىلەرنىڭ كۆپچىلىكىدە پەيغەمبەرلىك ئەسەرلىرىگە بولغان ئىلىم ئازلاپ كەتكەنلىكتىن، ئۇلارغا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىلىپ كەلگەن دىن مۇخالىپ ئىشلاردىن ئوچۇق بىلىنمەي تۇرۇپ ئۇلارنى كاپىرغا چىقىرىش مۇمكىن بولمايدۇ. [ئەرەددۇ ئەلەل بەكرى "2-توم 731-بەت].

شەيخ ئابدۇلمۇھسىن ئابىد مۇنداق دېگەن: "قەبرىدىكىلەرگە تېۋىنىپ، ياردەم سورا، ئۇلاردىن ھاجەتنى ئادا قىلىش ۋە قىيىنچىلىقنى ئېچىپ بېرىشنى سورا، ئىنساننى ئىسلام مىللىتىدىن چىقىرىۋېتىدىغان چوڭ شېرىكتۇر. بۇ ئىش شېرىك ۋە كۇپۇر دېيىلىدۇ، ئەمما بۇ ئىشنى قىلغان كىشىلەرنىڭ ھەممىسى كاپىر ياكى مۇشرىك دېيىلمەيدۇ، بۇ ئىشلارنى بىلمەي قىلغان بولسا، بىلمەسلىكى ئۈزۈر بولىدۇ، ھەتتا ئۇنىڭغا دەلىلنى بايان قىلىپ چۈشەندۈرگەندىن كېيىنمۇ بۇ قىلمىشنى داۋاملاشتۇرسا ئۇ ۋاقىتتا ئۇ كىشىنىڭ كاپىر ۋە مۇرتەد ئىكەنلىكىگە ھۆكۈم قىلىنىدۇ.

قەبرىگە چوقۇنۇش پىتىنىسى قەبرىنى ئۇلۇغلاش ۋە قەبرىدىكىلەرگە تېۋىنىش سالىھ كىشىلەرنى ياخشى كۆرگەنلىك دەپ قارىلىدىغان مۇھىتتا ئۆسۈپ يېتىلگەن كۆپچىلىك كىشىلەرگە ئارىلىشىپ كەتكەن ئىشلاردىندۇر، بولۇپمۇ ئەگەر ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئۆلىما سۈپەتلىك كىشىدىن بىرى قەبرىلەرنى ئۇلۇغلاپ ۋە قەبرىدىكىلەرنى ئاللاھقا يېقىنلاشتۇرىدىغان ۋاستە دەپ ئويلىشىۋېتىپ، ياردەم سوراشتا باشقىلارغا يېتەكچى بولغاندا شۇنداق بولىدۇ. [ئەللامە ئابىدنىڭ يازما ئەسەرلىرى "4-توم 372-بەت].

4- ھۈزەيفە رەزىيەللاھۇئەنھۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىندۇ: **كىيىمنىڭ كەشتىلىرى ئۆچۈپ كەتكەندەك، ئىسلام دىنىمۇ ئۆچۈپ كېتىدۇ، ھەتتا روزا نېمە؟ ناماز نېمە؟ ھەج نېمە؟ ۋە سەدىقە نېمە بىلىنمەيدۇ، كېچىدە ئاللاھنىڭ كىتابىغا ئالدىرايدۇ، زېمىندا ئاللاھنىڭ كىتابىدىن بىر ئايەتمۇ قالمايدۇ، ئىنسانلاردىن ياشانغان، ئاجىز بىر قىسىم كىشىلەر قالىدۇ، ئۇلار: بىز ئاتا-بوۋىلىرىمىزدىن "ئاللاھدىن باشقا ئىلاھ يوق" دېگەن سۆزنى ئاڭلىغانتۇق، بىزمۇ شۇنداق دەيمىز، دەيدۇ. سىلە دېگەن كىشى ھۈزەيفە رەزىيەللاھۇئەنھۇغا: ئۇلار ناماز، روزا، ھەج، زاكاتنى بىلمىسە، "ئاللاھدىن باشقا ئىلاھ يوق" دېگەن سۆز ئۇلاردىن نېمىنى بىھاجەت قىلىدۇ؟ دېگەندە، ھۈزەيفە ئۇ كىشىدىن يۈزىنى ئۆرۈيدۇ، ئۇ كىشى بۇ سۆزنى ھۈزەيفىگە ئۈچ قېتىم تەكرارلىغاندا ھەر قېتىمدا ھۈزەيفە ئۇنىڭدىن يۈزىنى ئۆرۈيدۇ، ئاندىن ئۈچىنچى قېتىمدا ھۈزەيفە ئۇنىڭغا يۈزلىنىپ: **ئى سىلە! بۇ سۆز ئۇلارنى دوزاختىن قۇتقۇزىدۇ** دەپ ئۈچ قېتىم دەيدۇ. [ئىبنى ماجە رىۋايىتى 4049. بۇ ھەدىسنى بۇسەيرى سەھىھ دەپ "مىسباھ ئەززۇجاجە" 2-توم، 291-بەتتە كەلتۈرگەن. ئەلبانى سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى 1-توم 171-بەتتە سەھىھ دەپ باھالىغان].**

بۇ ھەدىس ئاشۇ كىشىلەردە تەۋھىدىنى ئېتىراپ قىلىدىغان ئومۇمى ئىمان بارلىقىنى، ئۇلارنىڭ ئىسلامدىن پەقەت ئاتا-بوۋىلىرىدىن ئاڭلىغان ئىقرارىدىن باشقا بىر نەرسىنىڭ يوق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ.

ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "ئۇرغۇن كىشىلەر پەيغەمبەرلىك ئىلىمىنىڭ كۆپ قىسمى ئۆچۈپ كەتكەن زامان ۋە ئورۇنلاردا ياشاۋاتقان بولۇپ، ھەتتا ئۇلارغا ئاللاھ تائالا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئەۋەتكەن قۇرئان-ھەدىسنى يەتكۈزىدىغان كىشىلەر قالمىغان، ئۇرغۇن كىشىلەر ئاللاھ تائالانىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئەۋەتكەن ئەلچىلىك ۋەزىپىسىنىڭ كۆپ قىسمىنى بىلمەيدۇ ۋە ئۇنى يەتكۈزىدىغان كىشىلەرمۇ تېپىلمايدۇ، بۇنداق مۇھىتتا ياشىغان كىشىلەر كۇپۇرغا چىقىرىلمايدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئىسلام پېشۋالىرى ئىلىم-ئىمان ئەھلىدىن يىراق بولغان سەھرالاردا ئۆسۈپ يېتىلگەن، يېڭىدىن ئىسلام دىنىنى قوبۇل قىلغان كىشىلەر ئاشكارا مۇتەۋاتىر بۇ ھۆكۈملەردىن بىرىنى ئىنكار قىلسا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىلىپ كەلگەن دىننى تونۇپ بولغىچە كۇپۇرغا چىقىرىلمايدۇ، دېگەنگە ئىتتىپاق كەلگەن. "پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 11 - توم 407-بەت.

سۆزىمىزنىڭ خۇلاسسىسى: ھەقىتىن بىر نەرسىنى بىلمەي، ھەق زىكر قىلىنماي، ئىنسان ئۆزۈرلۈك ھېسابلىنىدىغان نادانلىق گۇناھنى ۋە قىلغان ئەمىلىنىڭ تەقەززاسى بويىچە ئۇنىڭغا بېرىلىدىغان ھۆكۈمنىمۇ كۆتۈرۈۋېتىدۇ، ئاندىن ئۇ كىشى مۇسۇلمانلارغا مەنسۇپ بولۇپ، ئاللاھنى بىر ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئەلەيھىسسالامنى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى دەپ گۇۋاھلىق بەرسە مۇسۇلمانلاردىن ھېسابلىنىدۇ، ئەگەر مۇسۇلمانلارغا مەنسۇپ بولمىسا، ئۇنىڭ ھۆكۈمى دۇنيادا ئۆزى مەنسۇپ بولغان دىن ئەھلىنىڭ ھۆكۈمىدە بولىدۇ.

ئاخىرەتتە بولسا، ئۇ كىشىنىڭ ئەھۋالى پەيغەمبەر ئۆزۈلگەن دەۋىر ئەھلىنىڭ ئەھۋالىغا ئوخشاش بولىدۇ، ئۇنىڭ ئىشى قىيامەت كۈنى ئاللاھقا تاپشۇرۇلىدۇ، ئۇلار توغرىسىدىكى ئەڭ توغرا قاراش: ئۇلار ئاللاھ تائالا خالىغان نەرسە بىلەن ئىمتىھان قىلىنىدۇ، ئۇلاردىن ئىتائەت قىلغانلار جەننەتكە كېرىدۇ، ئاسىيلىق قىلغانلار دوزاخقا كېرىدۇ. "شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىنىڭ يازمىلىرى ۋە پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 2-توم 128-بەت.

بۇ ھەقتە تەپسىلى مەلۇمات ئۈچۈن **215338** نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا مۇراجىئەت قىلىنسۇن.

تېخىمۇ كۆپ مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن: دوكتور سۇلتان ئۇمەيرىنىڭ: "ئەقىدە تەتقىقاتىدىكى نادانلىق ۋە ئۆزۈرنىڭ مۇشكۈللىرى" ناملىق كىتابىغا مۇراجىئەت قىلىنسۇن.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.